

Eramet Norway – Innspill til Energikommisjonen

Innledning

Fra Hurdalsplattformens kapittel «Fornybar kraft til folk og industri» står følgende: «*Tilgang på rikelig med ren og rimelig kraft har i årtier vært den norske industriens konkurransefortrinn. Regjeringen vil at dette også i fremtiden skal være fortrinet for norsk industri og bidra til verdiskapning og sysselsetting i hele landet.*»

Denne formuleringen slår fast at fornybar kraft er en strategisk innsatsfaktor for Norge. Sagt på en annen måte: Fornybar kraft er mer enn en salgsvare. Og dette er viktig, fordi 'det grønne skiftet' også krever et skift i sentrale rammevilkår for vår industri, inkludert politikk for energiforvaltning og kompetanseutvikling, samt virkemiddelapparatets utforming. Elektrisk energiproduksjon i Norge er omtrent 100% fornybar fysisk sett. De fleste industribedrifter kjøper derfor ikke opprinnelsesgaranter (OG) som ville gi en tilleggskostnad. Dette vil vi fortsette med. Frivillighet og krav i europeisk regelverk må derfor ikke strammes inn. Norge har gjennomgående historisk sett hatt netto eksport av kraft til kontinentet.

Gevinstene for Norge som nasjon ved å videreutvikle eksisterende industri og bygge ny og fremtidsrettet grønn industri (hydrogen, ammoniakk, havvind, landvind, energieffektivisering, CCU/CCS) forsvarer en betydelig deltakelse i form av risikoavlastende støtte- og finansieringsordninger fra det norske virkemiddelapparatet.

Det handler om Norge – prosessindustrien er en drivkraft for samfunns- og næringsutvikling

Eramet Norway er som storparten av den norske prosessindustrien lokalisert i distriktene, og vi ønsker å videreutvikle vår posisjon som drivkraft for utvikling av attraktive lokalsamfunn og robuste industriregioner også i framtida. «Det handler om Norge» (jfr 'Demografiutvalget') og slik vi vil ha det i et land med store naturressurser og et fantastisk kompetansegrunnlag som gir oss et godt utgangspunkt for videre vekst og nyskaping.

Eramet Norways bedrifter i Sauda, Porsgrunn og Kvinesdal har mer enn 100 års historie i Norge – og vi skal skape ny historie! Den skal bygge videre på erfaringer vi har gjort oss så langt. Det starter med vilje, både gjennom klare politiske mål (jfr Hurdalsplattformen) og ambisiøse og fremtidsrettede prioriteringer i industrien. Videre må vi holde fast på etablerte arbeidsformer, ved en videreutvikling av trepartssamarbeidet og et medvirkningsbasert samspill mellom industrien og de mange aktørene som driver med teknologiutvikling og politikktutforming.

Nedenfor følger direkte kommentarer til de fem overordnede tema i energikommisjonens mandat.

Tema 1: Hvordan Norge påvirkes av energimarkeder i rask endring

For vår del, som for veldig mange andre, merker vi godt den økte kraftprisen, selv om en stor andel av vårt energibehov er dekket av langsiktige kontrakter. Disse kraftkontrakter må reforhandles og erstattes i løpet av de neste 3-8 årene. De 10 neste årene blir ikke som de 10 foregående årene. Trygghet for tilgang på fornybar kraft til konkurransedyktige priser er avgjørende for å holde oppe tempoet i omfattende FoU-løpene og de store investeringsprosjektene som skal ta oss gjennom det grønne skiftet. Derfor er den viktigste konsekvensen av 'energimarkeder i rask endring' at det skapes tvil om hvordan kraftprisen vil utvikle seg i fremtiden, noe som gjør det vanskelig å få gjennom investeringsbeslutninger i en kritisk tid.

Vi observerer ellers at energimarkedets funksjonalitet diskuteres heftig om dagen. Vi ønsker at markedsmekanismene må ta tilstrekkelig hensyn til fornybar kraft som en strategisk innsatsfaktor, det vil si ikke bare som en salgsvare. Ringvirkningene ved å bearbeide energi nasjonalt er store.

Vi mener endringene i kraftmarkedet krever justering av reguleringen som styrer markedet, basert på at Norges rolle i Europas kraftforsyning og det grønne skiftet bør være som leverandør av kapasitet og fleksibilitet (kW), ikke som nettoleverandør av energi (kWh). En viktig justering av dagens regulering må inneholde et krav om minimum vannmagasinutfylling.

Tema 2: Perspektiver for utviklingen i kraftforbruket

Her foreligger det en rekke ulike analyser og utredninger som samtlige peker på at behovet for fornybar kraft vil øke betydelig både for eksisterende og ny industri. Fornybar energi er den viktigste innsatsfaktoren i det globale skiftet, både i Norge og resten av verden, og vi må få på plass ny kapasitet.

Tema 3: Potensialet for samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon

Vi mener det må gjøres en grundig jobb for å definere kriteriene som skal inngå i vurderingen av «samfunnsøkonomisk lønnsomhet»:

- Hvordan skal vi sette verdi på våre produkter, fremstilt med fornybar energi som innsatsfaktor, som anses som kritiske metaller i Europas (og andre regioners) grønne skifte?
- Hvordan skal verdiskapningen ved industriens kraftforedling i Norge (arbeidsplasser, skatteinntekter, leverandørkjøp, teknologi og kompetanse for nye industriinitiativer etc) vurderes opp mot verdiskapning knyttet til salg av fornybar energi ut av Norge?

Dette er spørsmål vi mener fortjener å bli grundig belyst. Tema 3 er også koblet til Tema 5, se under.

Tema 4: Perspektiver for forsynings sikkerheten

Dagens utvekslingskapasitet er allerede stor, 35% av maxlast, og det er vanskelig å se at ikke ethvert tenkelig krafttilskudd vil gå uforedlet til eksport. Vi må forholde oss til europeiske avtaler vi er en del av, men vi mener som nevnt under «Tema 1» at klare vilkår relatert til å styre og fastsette minimum magasinifilling må etableres, på samme måte som det etableres grenser for lagerbeholdning av naturgass i land som er avhengige av denne energikilden. Det er betenkelig at det nå kan oppstå kapasitetsbrist og at industrien i verste fall vil kunne bli tvangskoplet ved en svært anstrengt kraftsituasjon. Dette har vel ikke tidligere funnet sted i landets industrihistorie.

Tema 5: Sentrale interesse motsetninger i energipolitikken

Vi har respekt for at det er ulike syn på hvordan kraftressursene må forvaltes med hensyn til infrastruktur for f.eks den store havvindsatsningen vi ønsker velkommen. Den kraftforedlede industrien har advart mot konsekvenser for norske kraftpriser av økende utvekslingskapasitet over lang tid, mens ledende aktører i energibransjen har hevdet at prisen er begrenset. Det vi har sett de siste månedene, også før krigen i Ukraina startet, er ikke betryggende, og vi er av den oppfatningen at den negative effekten av den varslede nedbyggingen av regulerbar kapasitet i Europa har vært sterkt undervurdert.

Forsterket av energiprisens utvikling fra siste del av 2021, mener vi det ny fornybar energikapasitet må etableres med sikte på sikre norsk industri og norske husholdninger stabile og konkurransedyktige vilkår, før ytterligere utvekslingskapasitet, inkludert hybridkabler, bygges ut. Derfor mener vi myndighetene må stå ved sin tidligere beslutning om å gjennomføre en grundig evaluering før ny infrastruktur for eksport etableres.

Vi vil også peke på betydningen av å se ulike rammevilkår i sammenheng. Vi erfarer at vi i i Fase 4, som i Fase 3, straffes gjennom ETS (CO₂-kvotesystemet) for å gjenvinne og utnytte overskuddsenergi ved verkene våre.

Avslutningsvis; Vi ser en stor økning i nettkostnader for forbrukerne, herunder industrien. Nettkostnader består av fastledd og variabelt tapsledd og faktureres av regulerte nettmonopoler. For selskaper som ligger i de sydlige prisområder, som NO2, har nivået økt betydelig siden kabelutvekslingen til utlandet startet opp. Utenlandskabler slipper å betale marginaltap på overføringer og regningen blir sendt til kundene i prisområdet (primært NO2). Dette forholdet må endres. Når det gjelder fastleddet så er kostnadene svært forskjellig for de mellom 40-50 SFHB-bedriftene i Norge. Rundt 1/3 er tilknyttet direkte til Statnetts transmisjonsnett. De resterende selskapene har tilknytning via regionalnettselskaper, hvor tariffingen varierer betydelig. Kraftprodusentene har en felles sats for innmating til nett uavhengig av beliggenhet og disse inntektene godskrives Statnett. De store industriselskapene må også få en felles tariff på sitt store forbruk. En såkalt gjennomgående tariff må derfor etableres og administreres av Statnett.

Porsgrunn, 25. mai 2022

Bjørn Kolbjørnsen
Administrerende direktør